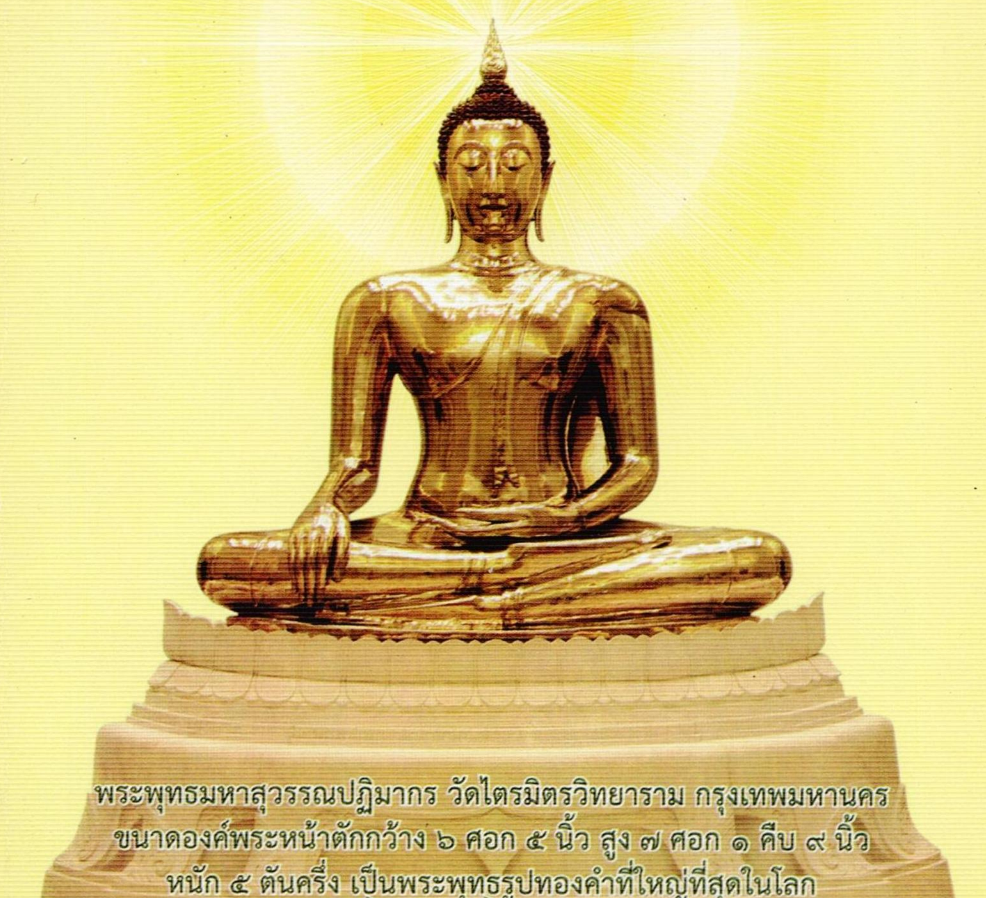


พระพุทธมหาสุวรรณปฏิมากร วัดไตรมิตรวิทยาราม กรุงเทพมหานคร
ขนาดองค์พระหน้าตักกว้าง ๖ ศอก ๕ นิ้ว สูง ๗ ศอก ๑ คืบ ๙ นิ้ว
หนัก ๕ ตันครึ่ง เป็นพระพุทธรูปทองคำที่ใหญ่ที่สุดในโลก

ส.ค.ส. ๒๕๕๕

บุพการีรำลึก

ประชิต ไผ่ตง ประพันธ์

บุพการีรำลึก ประชิต ไผ่ตง ประพันธ์

บุพการีรำลึก

ประชิต ไผ่ตง ประพันธ์



งานครบรอบวันเกิดที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๕
และงานเลื่อนสมณศักดิ์ขึ้นเป็น

พระธรรมภาวนาวิกรม วิ.

อุดมธรรมานุยุต วิสุทธิศาสนกิจวิธาน
ไพศาลวิเทศสิกขาวราทร มหาคณิสสร
บวรสังฆาราม คามวาสี
สถิต ณ วัดไตรมิตรวิทยาราม กรุงเทพมหานคร



พิมพ์ที่
โรงพิมพ์ บริษัท สหธรรมิก จำกัด
โทร. ๐-๒๘๖๔-๐๔๓๔-๕, ๐๘-๑๙๒๓-๘๘๒๕ โทรสาร ๐-๒๘๖๔-๓๕๔๐
E-mail : sahadham@hotmail.com, sahadhammik@gmail.com



เนื่องในวโรกาสพระราชพิธีมหามงคล เฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ พระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณเทพภาวนาวิกรม ได้เลื่อนสมณศักดิ์ขึ้นเป็น พระธรรมภาวนาวิกรม วิ. อุดมธรรมานุยุต วิสุทธิศาสนกิจวิธาน ไพศาลวิเทศสิกขาวราทร มหาคณิสสร บวรสังฆาราม คามวาสี สถิต ณ วัดไตรมิตรวิทยาราม กรุงเทพมหานคร



พระธรรมภาวนาวิกรม วิ.

อุดมธรรมานุยุต วิสุทธิศาสนกิจวิธาน ไพศาลวิเทศสิกขาวราทร

มหาคณิสสร บวรสังฆาราม คามวาสี

สถิต ณ วัดไตรมิตรวิทยาราม กรุงเทพมหานคร



พระธรรมภาวนาวิกรม วิ.



พระธรรมภาวนาวิกรม วิ.

สารบัญ

คำปรารภ

เนื่องในวโรกาสพระราชพิธีมหามงคล เฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ พระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณเทพภาวนาวิกรม ได้เลื่อนสมณศักดิ์ขึ้นเป็น **พระธรรมภาวนาวิกรม วิ. อุดมธรรมานุยุต วิสุทธิศาสนกิจวิธาน ไพศาลวิเทศสิกขาวราทร มหาคณิสสร บวร-สังฆาราม คามวาสี** สถิต ณ วัดไตรมิตรวิทยาราม กรุงเทพมหานคร บรรดาสหธรรมิกสมาชิกวิสาสิกชน ที่เคารพนับถือในพระเดชพระคุณ ทั้งในวัดนอกวัดและต่างจังหวัด ต่างก็ชื่นชมโสมนัสด้วยความยินดี ข้าพเจ้าได้คุ้นเคยใกล้ชิดพระเดชพระคุณมาเป็นเวลานานปี ตั้งแต่เป็นสามเณรเป็นมหาเปรียญจนกระทั่งเป็นพระราชาคณะ เป็นพระเถระผู้ใหญ่มีชื่อเสียงเผดียงไกลกันต่อไปทั่วทิศานุทิศ ท่านได้บำเพ็ญหิตานุหิตเป็นปรหิตประโยชน์ เพื่อชาติศาสนาพระมหากษัตริย์มาตลอดอย่างยอดยิ่ง เป็นมิ่งขวัญวันทนียบุคคล ที่สาธุชนคารวะอภิวันท์

ขอให้พระเดชพระคุณงอกงามไพบูลย์ในพระพุทธศาสนาของพระศาสดาตถาคตเจ้าที่ได้ประกาศและบัญญัติไว้แล้วด้วยดี ตลอดกาลนิรันดร

ประชิต ไผ่ตง

บุพการีรำลึก

พระวิสุทธาธิบดีศรีไตรมิตร
เป็นบัณฑิตติดวินัยอย่างไพศาล
ปริยัติปฏิบัติชัชวาล
รู้มูลฐานแห่งเหตุเจตจำนง

ระเบียบพระจริยาสังฆาณัติ
ทั้งพระราชบัญญัติปกครองสงฆ์
รู้กำหนดกฎหมายหลายกระทง
ท่านดำรงทรงอยู่ไม่ดูดาย

เรื่องต่างวัดขัดข้องช่องปัญหา
เมื่อปรึกษาคดีชี้ขยาย
ครั้นได้ฟังวาทีก็คลี่คลาย
เหมือนไข้หายเพราะหมอต่อชีวี

จำเนียรกาลท่านทำบำเพ็ญกิจ
วัดไตรมิตรพิศเพลินเจริญศรี
โรงเรียนชาติศาสนาเป็นภาคี
มหาวีรานุวัตรจรัสเรือง

ศูนย์ภาษาบาลีคัมภีร์ศาสน์
บรรยากาศอรามอร่ามเหลือง
มัธยมเยาวชนพลเมือง
นามประเทืองไตรมิตรวิทยาลัย

ศิษยานุศิษย์ทุกทิศา
ต่างบูชาหลวงพ่อต่อนิสัย
ผู้เคารพนับถือระบือไกล
มารวมใจที่เก้ากันยายน

วันสมภพครบรอบของหลวงพ่อ
ได้กอปรก่อบุญทานการกุศล
มวลพระสงฆ์มากมายถวายมนต์
สาธุชนล้นวัดเหมือนนัดกัน

โปรดเสด็จสมเด็จพระสังฆราช
ประทับอาสน์งามยิ่งเป็นมิ่งขวัญ
พระคณะราชามาครบครัน
สมานฉันท์หรรษาศรัทธางาม

ตั้งศาลาโรงทานการกุศล
และเปิดโบสถ์โปรดชนอย่างล้นหลาม
เจริญใจไตรมิตรวิทยาราม
ได้ร้อยกรองต้องตามความเป็นมา

ทักษิณานุประทานสืบสานต่อ
ถึงหลวงพ่อหน่อสวรรค์ได้หรรษา
นิราศทุกข์สุขสมพรหมโลกา
เทวดาอารักษ์ "พิทักษ์ธรรม"

ประชิต ไผ่ตง

พระภูมินทร์ภูมิพลกุศลทรง

เมื่อรุ่งแจ้งแสงสีสุรีย์ฉาย
เด็กเลี้ยงควายทุ่งกว้างอยู่กลางหน
นาอำเภอพานทองจังหวัดชลฯ
ที่ตำบลหน้าประดู่อู่ใจกาย

ท่านธงชัยชาวนาเกิดมาจาก
ภูมิภาคยากจนต้องขวนขวาย
เด็กเลี้ยงเป็ดกลางทุ่งมือจูงควาย
ช่วงเช้าสายบ่ายเย็นเห็นรำไร

สามเณรวันชัย สอนศิริ
เป็นผู้ริเริ่มทางสว่างไสว
ไปเยี่ยมบ้านพานทองพบพ้องใจ
ชวนกันไปไตรมิตรวิทยาราม

พระธรรมมหาวีรานุวัตร
ตั้งอาณัติศึกษาสัญญาถาม
อยู่วัดหัดศึกษาพยายาม
กลับเป็นศิษย์ติดตามท่านต่างงาน

ขอบวชเณรเบนหากาสาวพัสตร์
หลบเด็กวัดนั่นเองข่มเหงหาญ
ครองผ้าเหลืองเรืองรองพ้นผองพาล
ต่างสถานต่างคนต่างหนทาง

สามเณรธงชัยอำไพผุด
เกิดเป็นบุตรบุญธรรมไว้นำสร้าง
อุปถัมภ์ค้ำชูอยู่มิวาง
ท่านเลี้ยงช้างเผือกป่าที่มาดี

ให้เล่าเรียนเขียนอ่านสารหนังสือ
เพื่อเป็นสื่อสารธรรมนำวิถี
โลกทัศน์ศึกษาธรรมบาลี
จนเป็นที่โสมนัสพัฒนา

พระมหาธงชัยอุทัยทัศน์
เห็นดวงรัตนชาติศาสนา
พระประธานทองคำอำพรางตา
ลอกปูนทาเห็นทองเพ็ญผ่องพรรณ

ใคร่อยากเรียนเพียรเสาะแสวงหา
ซึ่งวิชามนต์เวทวิเศษสรรค์
พ่อเกษมเขมโกโพธิพันธุ์
พระอาจารย์เบื้องบรรพ์ให้บำเพ็ญ

ท่านเจ้าคุณธงชัยสมัยนี้
จำเนียรกาลนานปียิ่งดีเด่น
จากสามัญชั้นราชพาดประเด็น
ได้เลื่อนเป็นพระเทพภาวนาวิกรม

อุปนิสินกถามหาบพิตร
พระราชามานิตสนิทสนม
อานิสงส์ทรงศาสน์ราชนิยม
พระบรมสมภารญาณธัมโม

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดไตรมิตร
รังสฤษฎ์เลิศหลักอย่างอักโข
มหามณฑปโอฬารตระหง่านโชติ์
อย่างภิญโญโอภาสราชประเดิม

สำนักทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์
ร่วมกับรัฐบาลประสานเสริม
ศรัทธาทานท่านเจ้าคุณมาจุนเจิม
ตั้งแต่เริ่มสร้างสรรค์ร่วมครรลอง

ท่านตั้งเจตจำนงประจงสร้าง
ตามแนวทางวิศวกรรมนำสนอง
พระประธานทองคำอำไพทอง
ประทับครองผองชนได้ยลนบ

สร้างถวายเป็นพระราชกุศล
อิทธิพลดลฟ้ามหามณฑป
มหากุศลผลบุญพูนพิภพ
มาประสพพบองค์ทรงแผ่นดิน

งามระหงทรงสล้างสร้างสัมฤทธิ์
เนรมิตเพ็ญพิศวิจิตรศิลป์
อลังการผ่านฟ้ากลางธานินทร์
พระภูมินทร์ภูมิพลกุศลทรง

ที่ปรึกษาเจ้าคณะภาคแปด
งานในแวดวงค์พระคณะสงฆ์
ภาคพระพรหมเวทีที่ดำรง
ยังมั่นคงศาสนาได้ถาวร

ช่วยว่าการกองธรรมสนามหลวง
แผ่ผลพวงไพรัชประภัสสร
เป็นประธานสอบธรรมสัมมาจร
เอื้ออาทรสงฆ์ไทยท่านไปมา

วันที่ห้าธันวาสองห้าห้าสี่
เฉลิมศรีศักดิ์สงฆ์ทรงสิกขา
เลื่อนขึ้นเป็นพระธรรมภาวนา
วิกรมฉายายังแต่งตั้งเติม

ครบพระชนม์พรรษาฟ้ามาโปรด
ต่างปราโมทย์โจษขานงานเฉลิม
พระธรรมภาวนาวิกรมเจิม
ประสาธน์เสริมเพิ่มชั้นฐานันดร

นามประเทืองเรืองรองผ่องประภัสสร์
สถิตวัดไตรมิตรคณิสสร
ณ กลางกรุงเทพมหานคร
กลิ่นขจรหอมหวนทวนสายลม

ทรงศีลธรรมอำไพใจสะอาด
พระพุทธโอวาทประศาสน์สม
ศรีสมณศากยโคดม
และทรงพรหมวิหารประสานชน

ถึงความเจริญรุ่งเรืองประเทืองทัศน์
อายุวัฒน์ยืนหยัดพิพัฒน์ผล
ทวีศักดิ์อักไขภิญโญยล
เจริญพลเจริญพรรณนิรันดร

สถิตธรรมดำรงผู้ทรงศักดิ์
แจ่มประจักษ์จำรัสประภัสสร
ดุจอาทิตย์แรกแย้มแจ่มอัมพร
ทินกรกระจ่างใจนัยนา

สหธรรมิกสมาชิกทั้งหลาย
ยังสืบสายสัมพันธ์ให้หรรษา
ให้รื่นเริงยินดีเปรมปรีดา
มีสาราณียธรรมประจำใจ

พระธรรมภาวนาวิกรม
ประชาชีชื่นชมสมสมัย
นิราศทุกข์สุโขมโนมัย
เดโชไชยสิทธิ์สถิตธรรม

อาศิรวาทราชสดุดี

น้อมประณตรจนาอาศิรวาท
แด่พระบาทบพิตรนริศร
ขอพระองค์ทรงหล้าสถาพร
วังบวรดุสิตจิตรลดาเดิม

เจ็ดสิบสองพระวัสสาสองห้าสี่สอง
พระเกียรติก้องกังวานงามเฉลิม
วันที่ห้าธันวาฟ้าทรงเจิม
ประสาธน์เสริมสิ่งสัตย์เป็นปรัชญา

ทรงพระเกษมศานต์สำราญยิ่ง
ประมวลมิ่งมงคลสุดค้นหา
ทรงศฤงคารนานเนิ่นเกินคณา
จอมมหาราชาสถาบัน

กาญจนาภิเษกเอกฉัตร
ทรงครองรัฐไผทไอศวรรย์
ครบห้าสิบปีทองฉลองกัน
เฉลิมขวัญพระชันษาสง่างาม

ปางปฐมบรมราชประกาศก้อง
เราจะครองแผ่นดินถิ่นสยาม
โดยถือธรรมนำสุขประยุกต์ตาม
ทรงนิยามคำขวัญฉันทะทรง

ปลายปีสองพันสี่ร้อยเก้าสิบเก้า
เสด็จเข้าผนวชละเป็นพระสงฆ์
วัดพระศรีรัตนะฯ กษัตริย์ทรง
ประทับองค์ตรงต่อวัดบวรฯ

ทรงซ่อมวัดพระศรีมณีรัตน์
ผ่องประภัสสร์ “วัดวัง” ปฏิสังขรณ์
สร้างพระพุทธปฏิมากร
ทรงอักษร ภปร. ลออตา

พระพุทธนวราชบพิตร
เป็นศุภนิมิตทุกทิศา
ทุกจังหวัดอำเภอเสนอมา
พระประธานผ่านฟ้ามหาชน

ทั้งเวียงวังคลังนาปรีชาชาติ
สิริราชสมบัติพิพัฒน์ผล
และไร่นาสาโทภิญโญยล
พร้อมทั้งฝนหลวงเทียมทรงเตรียมการ

พระราชประสงค์ดำรงหลัก
อนุรักษ์ป่าไม้ให้ไพศาล
ทั้งสายชลต้นน้ำและลำธาร
ห้วยละหานชานป่าทำนากิน

อีกทั้งการประมงซึ่งทรงไว้
แพร่พันธุ์ไวไปคล่องหลายท้องถิ่น
บ่อบึงคลองหนองนาซึ่งปลานิล
มีทรัพย์สินดินน้ำไว้สำรอง

ทรงสืบสาวชาวเขาเนินเนาป่า
เสด็จหาตลอดทรงสอดส่อง
ปลูกพืชไร่ในถิ่นแผ่นดินทอง
แผ่นดินธรรมนำร่องเพื่อผองไทย

ทรงห่วงใยไพร่ฟ้าประชานาถ
ปวงเหล่าราษฎร์ขาดแคลนแม้แดนไหน
โพยมยานผ่านเหินเผชิญไกล
โปรดชาวไร่ชาวเขาทุกเผ่าพงศ์

โดยเสด็จเสร็จทรงตรงสถาน
พระโพธิสมภารบานประสงค์
ให้วิหคนกกาพนาดง
อาศัยทรง "โพธิ์พรหม" ได้ร่มเย็น

แต่ปางหลังข้างเวียงเผดียงข่าว
เขมรลาวคราวยุคครั้งขุกเข็ญ
เวียงจันทน์สวรรค์ล่มพนมเปญ
ไทยโดดเด่นเห็นพระบารมี

พระมหาชนกปกป้องชาติ
เอกราชเรืองรุ่งทั้งกรุงศรี
ทรงคุ้มครองผองไทยพ้นไพรี
ประชาชีมีพลังทั้งพารา

ทรงรจนาพระมหาชนก
และทรงยกพระพุทธศาสนา
องค์อุปถัมภ์ทำสังคายนา
ชำระภาษาศาสน์ประกาศการ

เรื่องพระมหาชนกดิลกเลิศ
ก่อให้เกิดคุณค่ามหาศาล
พระราชประพนธ์เกิดผลงาน
อิงตำนานโบราณแต่กาลนั้น

ครองนคร "มิถิลา" มหาประเทศ
ทั้งนิเวศน์วังเวียงเสียงสวรรค์
ทรงเป็นพ่อกับลูกที่ผูกพัน
แต่ปางบรรพ์ฉันนี้มีประเด็น

"วิริยบารมี" ที่สาธก
"พระมหาชนก" ยกให้เห็น
มหาสมุทรสุดฟากแม้ยากเย็น
ทรงบำเพ็ญตลอดได้รอดตาย

อันความเพียรเวียนวนจักพ้นทุกข์
ประสบสุขสมคิดนิมิตหมาย
"พระมหาชนก" ยกบรรยาย
ทรงคลี่คลายสัทธรรมเทิดธำรง

องค์อัครศาสนูปถัมภ์
เมื่อครั้งทำสังคายนามาเสริมส่ง
พระชันษาห้ารอบประกอบองค์
มวลพระสงฆ์ทรงนามมีความรู้

ร่วมกันจัด ณ วัดมหาธาตุฯ
ตามประกาศราชกิจสถิตอยู่
ชำระพระสัทธรรมเพื่อค้ำชู
ได้ดำรงคงคู่ "พระภูมิพล"

เมื่อครั้งศึกพฤษภาจักหาห่อน
ทรงดับร้อนผ่อนเย็นบำเพ็ญผล
ระงับศึกพฤษภาจลาจล
ให้ขุนพลทั้งสองปรองดองกัน

ฟ้าประสานผ่านหล้าอุทาหรณ์
พระดำรัสตรัสสอน พรสวรรค์
เพลิงลุกโหมชโลมดับในฉับพลัน
อัศจรรย์ทันตามหาคุณ

จราจรรอนกรุงยุ่งถนน
ย่านยานยนต์ล้นเหลือทรงเกื้อหนุน
ประทานทรัพย์กับรัฐฯ เร่งจัดจุน
เป็นกองทุนหมุนวนได้ยลยิน

รัฐบาลน้อมรับปรับสนอง
มาตลอดสอดส่อง ทั่วท้องถิ่น
ร่วมกันพัฒนาเป็นอาจิณ
ตามกบิลบ้านเมืองประเทืองทาง

พระราชดำรัสสะพัดศัพท์
ให้ผู้รับภาระเร่งสะสาง
ปัญหาจราจรต้องรอนล้าง
คับคั่งค้างวางกฎให้รถเดิน

มาลัยพจน์บทร้อยรอยพระบาท
ประชาชาติคาดฝันซ้องสรรเสริญ
ถวายพรพระองค์ทรงพระเจริญ
ขออัญเชิญเทินเศียรจำเนียรกาล

บารมีพระศรีมณีรัตน์
ผ่องประภัสสร์ "วัดวัง" ยังสถาน
โปรดดำรงคงคู่พระภูบาล
เกษมศานต์หรรษาสถาวร

ขออำนาจพระราชกุศล
ทรงพระชนมายุวัฒน์ประภัสสร
เสวยสุขสวัสดิ์พิพัฒน์พร
ประณมกรตั้งจิตสัมฤทธิ์เทอญ

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

ข้าพระพุทธเจ้า ***นายประชิต ไผ่ตง*** *ร้อยกรอง*

ราชเลขามหาราช

น้อมประณมสมเด็จพระเทพรัตน์
ผ่องประภัสสร์รัศมีศรีสยาม
ทั้งนอกในไทยเทศทุกเขตคาม
เห็นภาพตามโทรทัศน์อย่างชัดเจน

พระอาจารย์ทหารประทานวิทย์
ทรงความคิดทฤษฎีมีความเห็น
ศิษย์นายร้อย จปร. หน่อประเด็น
พระอาจารย์ดีเด่นบำเพ็ญพล

สายใจไทยมูลนิธิดำริตั้ง
เงินประดังคลังเปิดเกิดกุศล
แรงศรัทธามหาประชาชน
บังเกิดผลเพิ่มพูนมูลวิธี

โปรดเสด็จทั่วไปทั้งไทยเทศ
ทอดพระเนตรเหตุการณ์สถานที่
ทรงโอภาปราศรัยด้วยไมตรี
โดยยินดีมวลชนเฝ้ายลเยือน

ทรงเป็นราชเลขามหาราช
รัชทายาทชาติไทยไหนจะเหมือน
พระราชดำริตริตรองสนองเตือน
ไม่ลืมเลือนแทนพระองค์ทรงพระทัย

อันเวียงวังคลังนาประชาราษฎร์
ชนหลายชาติศาสนาได้อาศัย
พระบรมสมภารประสานใจ
คนทั่วไทยในอาณาสถาบัน

โดยพระเทพฯ เทพสุดาฟ้าประสาน
บริหารราชการสมานฉันท์
ราษฎร์นิยมกลมเกลียวทรงเกี่ยวพัน
ทุกสิ่งสรรพ์มั่นคงทรงปัญญา

ปัญญาทรงตรงประเด็นบำเพ็ญกิจ
เนรมิตพิสดารผ่านปัญหา
สร้างโรงสีกับฉางข้าวให้ชาวนา
และวัดวาอารามงามตระการ

ศรีสยามงามเด่นเพ็ญสะพรั่ง
ไทยจะยั้งร่มเย็นเป็นสุขศานต์
มีโรงเรียนและโรงพยาบาล
พระทัยธารฟ้าหญิงสิรินธร

ขอถวายพระพรบวรสวัสดิ์
แด่พระเทพรัตน์ประภัสสร
ทีฆายุโก โหตุศุภพร
ประณมกรปูชิตสถิตธรรม

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้า ***นายประชิต ไผ่ตง*** *ร้อยกรอง*

วันที่ ๑๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓

คำจารึกพระสุพรรณบัฏ

สมเด็จพระสังฆราช องค์ที่ ๑๙ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

สมเด็จพระญาณสังวร บรมนริศรธรรมนีติภิบาล อริยวงศาคตญาณวิมล สกลมหาสังฆปริณายก ตรีปิฎกปริยัตติธาดา วิสุทธจริยาธิสมบัติ สุวัฑฒนภิธานสงฆวิสุต ปาวจนุตตมพิสาร สุขุมธรรมวิธานธำรง วชิรญาณวงศวิวัฒ พุทธบริษัทคารวสถาน วิจิตรปฏิภาณพัฒนคุณ วิบุลสีลาจารวัตรสุนทร บวรธรรมบพิตร สรรพคณิศรมหาปธานาธิบดี คามวาสี อรัณยวาสี สมเด็จพระสังฆราชเสด็จสถิต ณ วัดบวรนิเวศราชวรวิหาร พระอารามหลวง ทรงเจริญพระชนมายุ วรรณะ สุขะ พละ ปฏิภาณคุณสารสิริสวัสดิ์จิรัฏฐิติรุฬหิไพบูลย์ ในพระพุทธศาสนาเทอญ.

พระสุพรรณบัฏ-แปลความ

สมเด็จพระญาณสังวร	สมเด็จ-พระผู้มีสังวรธรรม (ธรรมเป็นเครื่องระวัง) อันประกอบด้วยพระปรีชาญาณ
บรมนริศรธรรมนีติภิบาล	ทรงเป็นพระอภิบาล (พระพี่เลี้ยง) ในการถวายแนะนำพระธรรม แด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงเป็นใหญ่อย่างยิ่งในหมู่นรชน
อริยวงศาคตญาณวิมล	ผู้บริสุทธิ์ปราศจากมลทินด้วยพระญาณอันสืบมาแต่วงศ์ของพระอริยเจ้า
สกลมหาสังฆปริณายก	ทรงเป็นผู้นำพระสงฆ์หมู่ใหญ่ทั้งปวง
ตรีปิฎกปริยัตติธาดา	เป็นผู้ทรงไว้ซึ่งพระปริยัติธรรมคือพระไตรปิฎก
วิสุทธิจริยาธิสมบัติ	ทรงถึงพร้อมอย่างยิ่งด้วยพระจริยา (ความประพฤติ) อันบริสุทธิ์วิเศษ
สุวัฑฒนภิธานสงฆวิสุต	ปรากฏพระนาม (พระฉายา) ในทางพระสงฆ์ว่า สุวัฒนะ
ปาวจนุตตมพิสาร	ทรงพระปรีชากว้างขวางในพระอุดม-ปาพจน์ (คำอันเป็นประธานคือพระ-ธรรมวินัยอันสูงสุด)

สุขุมธรรมวิธานธำรง	เป็นผู้ทรงไว้ซึ่งธรรมวิธีอันละเอียดอ่อน
วชิรญาณวงศวิวัฒ	ทรงเจริญรอยตามสมเด็จพระสังฆราชเจ้ากรมหลวงวชิรญาณวงศ์
พุทธบริษัทคารวสถาน	ทรงเป็นที่ตั้งแห่งความเคารพของพุทธ-บริษัท
วิจิตรปฏิภาณพัฒนคุณ	ทรงมีพระคุณอันเจริญด้วยพระปฏิภาณอันวิจิตร
วิบุลสีลาจารวัตรสุนทร	ทรงงดงามด้วยพระศีลาจารวัตรอันไพบูลย์
บวรธรรมบพิตร	ทรงเป็นบพิต (เป็นเจ้า) ทรงพระธรรมอันประเสริฐ
สรรพคณิสรมหาปธานาธิบดี	ทรงเป็นประธานและอธิบดีผู้เป็นใหญ่ เป็นอิสระของคณะสงฆ์ทั้งปวง ทั้ง
คามวาสี อรัณยวาสี	คามวาสี และอรัณยวาสี
สมเด็จพระสังฆราช	ทรงดำรงตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราช เสด็จสถิต ณ วัดบวรนิเวศราชวรวิหาร พระอารามหลวง ทรงเจริญพระชนมายุ วรรณะ สุขะ พละ ปฏิภาณ คุณสาร-สิริสวัสดิ์ จิรัฏฐิติวิรุฬหิไพบูลย์ ในพระ-พุทธศาสนา เทอญ.

ปณิธานกานท์กวี

วันที่สามตุลาคมพระสมภพ
เวียนบรรจบครบกาลผ่านดิถี
ทูลกระหม่อมจอมสงฆ์องค์โมลี
เฉลิมศรีสวัสดิ์ร่มฉัตรชัย

ทรงธรรมะระวังสังวรวัตร
ผ่องประภัสรัศมีศรีสมัย
ด้วยพระปรีชาชาญญาณมัย
พระหทัยใฝ่ตั้งซึ่งสังวร

เป็นพระอภิบาลประทานวิทย์
แด่บรมบพิตรนริศร
ถวายและแนะนำธรรมสุนทร
ละเอียดอ่อนช้อนชูพระผู้เนา

ทรงสืบต่อบริสุทธิ์อย่างผุดผ่อง
แต่ครรลองของพระอริยเจ้า
อริยวงศ์ทรงฉายผกายเงา
และพระเสาวลักษณ์ประจักษ์การ

พระผู้นำสัมมามหาสงฆ์
เทิดธำรงวงศามหาศาล
ทรงพระปริยัติชัชวาล
สุวิธานธรรมะจริยา

สุวัฒนะพระนามตามนิมิต
วิภูษิตประสาธน์วาสนา
เป็นอนุคามีทวีมา
พระฉายาทางสงฆ์ทรงเจริญ

พระปรีชากว้างขวางกระจ่างใส
เทิดพระธรรมวินัยไว้สรรเสริญ
พระอุดมปาพจน์เป็นบทเชิญ
ซึ่งสูงสุดประเมินเทินชุมนุม

ทรงธรรมะละเมียดละเอียดอ่อน
ลดนิวรณ์รอนลุอย่างสุขุม
ธรรมวิธานธำรงองค์ประชุม
อย่างเนียนนุ่มลุ่มลึกผนึกคง

เจริญรอยพระสังฆราชเจ้า
ต้นแถวเถาเนาน้อมผู้จอมสงฆ์
สมเด็จพระวชิรญาณวงศ์
สืบสายทรงพงศาสถาบัน

เป็นที่ตั้งฝังใจให้เคารพ
ได้น้อมนบสบสิ่งซึ่งมิ่งขวัญ
บริษัทพุทธอภิวันท์
สมานฉันท์หรรษาเนื้อนาบุญ

วิเศษศัพท์จับใจทรงไขขาน
ปฏิภาณวิจิตรพิสิฐสุนทร์
พระทรงธรรมดำรัสพิพัฒน์คุณ
ย่อมเป็นทุนหนุนเนื่องให้เรืองรอง

พระศีลาจารวัตรสมบัติเยี่ยม
ทรงเสงี่ยมเปี่ยมบุญหนุนสนอง
งามสง่าว่าถ้อยจะร้อยกรอง
พระผุดผ่องครองสุขอยู่ทุกยาม

เป็นบพิตรทรงธรรมอันล้ำเลิศ
สุดประเสริฐเทิดวงศ์สงฆ์สยาม
ทั่วแผ่นดินถิ่นทองซ้องพระนาม
ทั้งวัดวาอารามคามมณฑล

ประธานาธิบดีทรงศรีส่ง
ละแวกวงศ์สงฆ์ไกลแม้ไพรสณฑ์
แผ่พระคุณอุ่นอกปกกมล
ทั่วสกลศรัทธาสาธุการ

ทรงสมเด็จพระสังฆราชรัตน์
ประทับวัดบวรนิเวศวิหาร
พระอารามหลวงช่วงชัชวาล
คงสมเด็จพระญาณสังวรมา

ขอทรงเจริญพระชนมายุยิ่ง
ประสพสิ่งสุขสันต์ได้หรรษา
เฉลิมศรีสวัสดิ์วัฒนา
เป็นมหาปูชิตสถิต เทอญ

เกล้ากระหม่อม

นายประชิต ไผ่ตง

คาถาชินบัญชร
ของสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พฺรหฺมรํสี)
วัดระฆังโฆสิตาราม ธนบุรี

(ตั้งนะโม ๓ จบ)

พระคาถาที่ ๑

ชะยาสะนาคะตา พุทธา เชตะวา มะรัง สะวาหะนัง จะตุสัจจาสะภัง ระสัง เย ปิวิงสุ นะราสะภา.

พระคาถาที่ ๒

ตัณหังกะราทะโย พุทธา อัฏฐะวีสะติ นายะกา สัพเพ ปะติฏฐิตา มัยหัง มัตถะเก เต มุนิสสะรา.

พระคาถาที่ ๓

สีเส ปะติฏฐิโต มัยหัง พุทโธ ธัมโม ทะวิโล จะเน สังโฆ ปะติฏฐิโต มัยหัง อุเร สัพพะคุณากะโร.

พระคาถาที่ ๔

หะทะเย เม อะนุรุทโธ สารีปุตโต จะ ทักขิเณ โกณฑัญโญ ปิฏฐิภาคัสมิง โมคคัลลาโน จะ วามะเก.

พระคาถาที่ ๕

ทักขิเณ สะวะเน มัยหัง อาสุง อานันทะราหุโล กัสสะโป จะ มะหานาโม อุภาสุง วามะโสตะเก.

พระคาถาที่ ๖

เกสะโต ปิฏฐิภาคัสมิง สุริโยวะ ปะภังกะโร นิสินโน สิริสัมปันโน โสภิโต มุนิปุงคะโว.

พระคาถาที่ ๗

กุมาระกัสสะโป เถโร มะเหสี จิตตะวาทะโก โสมัยหัง วะทะเน นิจจัง ปะติฏฐาสิ คุณากะโร.

พระคาถาที่ ๘

ปุณโณ อังคุลิมาโล จะ อุปาลี นันทะสีวะลี เถรา ปัญจะ อิเม ชาตา นะลาเต ติละกา มะมะ.

พระคาถาที่ ๙

เสลาสีติ มะหาเถรา วิชิตา ชินะสาวะกา เอเตสีติ มะหา-เถรา ชิตะวันโต ชิโนระสา ชะลันตา สีละเตเชนะ อังคะมังเคสุ สัณฐิตา.

พระคาถาที่ ๑๐

ระตะนัง ปุระโต อาสิ ทักขิเณ เมตตะสุตตะกัง ธะชัคคัง ปัจฉะโต อาสิ วาเม อังคุลิมาละกัง.

พระคาถาที่ ๑๑

ขันธะโมระปะริตตัญจะ อาฏานาฏิยะสุตตะกัง อากาเส ฉะทะนัง อาสิ เสสา ปาการะสัณฐิตา.

พระคาถาที่ ๑๒

ชินาณาวะระสังยุตตา สัตตัปปาการะลังกะตา วาตะ-ปิตตาทิสัญชาตา พาหิรัชฌัตตุปัททะวา.

พระคาถาที่ ๑๓

อะเสสา วินะยัง ยันตุ อะนันตะชินะเตชะสา วะสะโต เม สะกิจเจนะ สะทา สัมพุทธะปัญชะเร.

พระคาถาที่ ๑๔

ชินะปัญชะระมัชฌัมหิ วิหะรันตัง มะหีตะเล สะทา ปาเลนตุ มัง สัพเพ เต มะหาปุริสาสะภา.

พระคาถาที่ ๑๕

อิจเจวะมันโต สุคุตโต สุรักโข
ชินานุภาเวนะ ชิตุปัททะโว
ธัมมานุภาเวนะ ชิตาริสังโฆ
สังฆานุภาเวนะ ชิตันตะราโย.

พระคาถาที่ ๑๖

สัทธัมมานุภาวะ ปาลิโต จะรามิ ชินะปัญชะเรติ.
(ชินะปัญชะระคาถา นิฏฐิตา.)

บทสวดนมัสการพระคาถาชินบัญชร

กาพย์ยานี

โดย พระธรรมโกศาจารย์ ราชบัณฑิต

วัดราษฎร์บำรุง ชลบุรี

ข้า ฯ ขอเชิญเสด็จ	พระสรรเพชร พุทธองค์
นรา สภาทรง	พิชิตมาร และเสนา
ยี่สิบ แปดพระองค์	นายกสงฆ์ ทรงสมญา
ตัณหังกร เป็นต้นมา	ทรงดื่มแล้ว ซึ่งรสธรรม
จตุสัจ อันประเสริฐ	ทรงคุณเลิศ ดิลกล้ำ
ยอดบุญ พระคุณนำ	ยิ่งเทพไท ไตรวิชชา
โปรดรับ ประทับทรง	ณ ที่ตรง กระหม่อมข้า
พระพุท ธเจ้าสา-	ธุประณม บังคมเชิญ
ขอให้ พระพุทธะ	สักยะ พระจำเริญ
ประทับ บนเศียรเทอญ	ปราชญ์สรรเสริญ พระบารมี
ขอให้ พระธรรมะ	อริยะ วิสุทธิ์ศรี
ประทับ จักขุนทรีย์	ให้ข้ามี ปัญญาญาณ
ขอให้พระสังฆะ	วิสุทธะ คุณาจารย์
สถิต ประดิษฐาน	อุระข้า อย่ารู้ทราม

แปดสิบ พระสาวก มนต์สาธก ผู้เรืองนาม
เรืองเดช ทุกโมงยาม ด้วยสีลา ธิคุณคง
สถิตทั่ว ทุกส่วนกาย ทั้งน้อยใหญ่ ประทับทรง
เป็นคุณ จำเริญมง คละเลิศ ประเสริฐศรี
ขอเชิญ พระปริตร อันศักดิ์สิทธิ์ ในแดนตรี
เมตตา และปรานี บริรักษ์ นิราศภัย
เบื้องหน้า รัตนสูตร ธรรมาวุธ อันเกรียงไกร
ทักษิณ อันฤๅชัย เมตตสูตร พระพุทธมนต์
ปัจฉิม ธชัคคสูตร พุทธาวุธ วิเศษล้น
อุดร มหามนต์ อังคุลิมา ละสูตรเสริม
ขันธะโม ระปริตร ดังจักรกฤช ประสิทธิ์เฉลิม
อาฏานา ฏิยสูตรเดิม พระขรรค์เพ็ชร เผด็จมาร
เพดาลกั้น มารอากาศ ให้ปลาส เกษมศานต์
อีกให้ เป็นปราการ กำแพงแก้ว กำจัดภัย
กำแพง แก้วเจ็ดชั้น ดำรงมั่น เดโชชัย
พระชินราช ประสาทให้ เป็นเกราะใหญ่ คุ้มครองตน
ด้วยเดช พระชินศรี เรืองฤทธี มากเหลือล้น
กำจัดภัย ทุกแห่งหน ทั้งวิบัติ อุบาทว์ไกล
ให้พระ อนุรุทธ บริสุทธิ์ อยู่หทัย
พระสา รีบุตรไพ- โรจนัย ณ เบื้องขวา

เบื้องหลัง พระโกณฑัญ- ญะสถิต จิตตสา
เบื้องซ้าย พระโมคคัลลา- นะสถิต สถาพร
หูขวา พระอานนท์ ประชุมชน ประณมกร
พระราหุล อุดมพร สถิตร่วม จรัญญา
หูซ้าย พระกัสสป นิราศภพ กิตติมา
คู่กับ พระมหา- นามสถิต ประดิษฐาน
พระพุท ธะโสภิต ผู้เรืองฤทธิ์ อุดมญาณ
จอมมุนี วีระหาญ ไตรวิชชา ประภากร
ดุจดวง พระอาทิตย์ แรงร้อยฤทธิ์ พันแสงศร
สถิตเกศ อุดมกร ปัจฉิมภาค พิบูลพรรณ
เป็นคุณ คุ้มครองดี อย่าให้มี ซึ่งโรคา
เป็นคุณ ช่วยรักษา สรรพภัย ไม่แผ้วพาน
อานุภาพ พระชินะ อุปัทวะ อย่ารู้หาญ
ห่างไกล ไม่ระราน ประสบงาน สวัสดี
อานุภาพ พระธรรมะ ให้ชำนะ ความอัปรีย์
ห่างไกล คนใจผี กาลกิณี ไม่กล้ำกราย
อานุภาพ พระสังฆะ ให้ชำนะ อันตราย
ไม่เห็น คนใจร้าย ไม่มั่นหมาย มาราวี
อานุภาพ พระสัทธรรม ทุกเช้าค่ำ รักษาศรี
จำรัส จำเริญดี ร่มพระศรี ชินบัญชร ฯ

การดำรงทรงธรรมนำวิถี

อันคนมี ปัญญา ปรีชาชาติ
ชาญฉลาด คาดการณ์ สมานฉันท์
คนต่างพรรค ต่างพวก ผนวกกัน
ผูกสัมพันธ์ ฉันมิตร คิดเมตตา

ความเมตตา อารี คนมีหลัก
ให้ความรัก ใคร่กัน ใฝ่ฝันหา
ใจอารี มีธรรม ต่างนำพา
เป็นสัมมา ปฏิบัติ พิพัฒน์คน

คนขยัน หมั่นเพียร เวียนประกอบ
กิจที่ชอบ ไว้เถิด จะเกิดผล
ให้มั่งมี เงินทอง เป็นของตน
หมั่นพากเพียร เวียนวน ไม่จนเลย

พระดำรัส สัจธรรม นำชีวิต
เศรษฐกิจ "พอเพียง" เผดียงเผย
ปวงประชา นิยม ต่างชมเชย
ใครไม่เคย ก็ควรเคย อย่าเลยธง

การดำรงทรงธรรมนำวิถี
เจริญศรี ชันษา อานิสงส์
ประพฤติธรรม ธรรมรักษ์ พิทักษ์ทรง
ให้ดำรง ทรงตน เป็นคนดี

สยามรัฐ ประเทศ นิเวศวัด
จอมกษัตริย์ อาพัทธ์สงฆ์ ผู้ทรงศรี
ทั้งนักปราชญ์ ราชบัณฑิต ทฤษฎี
องคมนตรี ชีพราหมณ์ สยามพันธุ์

พิทักษ์ไทย ไว้เถิด ได้เกิดก่อ
รักษ์แม่พ่อ วรนาถ ประสาทสรรค์
พิทักษ์พ่อ แผ่นดิน ถิ่นคนธรรม์
เฉลิมขวัญ ฉันท์ชู พระภูมิพล

แผ่นดินคว้าน ขวานทอง สำนองราษฎร์
เสด็จยาตร เยือนใย ยังไพรสณฑ์
โพยมยาน ขยัน มาเยือนยล
ทุกแห่งหน ชลธาร น่านน้ำนอง

ธรรมสากัจฉา

ธรรมสากัจฉาสุภาษิต
โดยสาธิตนิเทศให้เหตุผล
แม้เราท่านทั่วหน้าสาธุชน
ต่างก็สนใจกันไปตามกาล

ย่อมเป็นคุณจุนเจิมส่งเสริมอาตม์
ให้ฉลาดปรีชาทั้งกล้าหาญ
รู้จักกิจผิดชอบระบอบการ
ถึงแก่นสารสิ่งสัจเป็นปรัชญา

แม้สิ่งใดไม่เคยรู้เลยนั้น
ก็เป็นอันรู้ได้ง่ายนักหนา
ส่วนสิ่งใดเคยพบประสบมา
แต่อรรถาธิบายไม่เข้าใจ

เมื่อได้สนทนาก็ปรากฏ
อรรถรสแจ่มชัดตัดสงสัย
และเห็นชัดอรรถธรรมอันอำไพ
ตัดเยื่อใยไกลพรากจากนิวรณ์

คุณทั้งนี้ที่แจ้งแสดงหมาย
เพียงบรรยายยกมาอุทาหรณ์
เนื่องมาจากพากย์พจน์กำหนดตอน
โดยสุนทรมงคลสนทนา

จึงสมควรที่มวลสาธุชนปราชญ์
ผู้มุ่งมาดความสุขพ้นทุกขา
เมื่อกาลดีไม่มีกิจนานา
ควรสรรหาหลักธรรมประจำใจ

เหมือนพระปุณณะกับพระสารีบุตร
สนทนาวิสุทธิเจ็ดข้อไข
เป็นเนติที่ดีล้นควรสนใจ
กระทำในคราว่างห่างการงาน

จึงจะได้สมญาว่าสามารถ
ยังโอกาสว่างกิจได้ผลิตสาร
ธรรมะจะช่วยชูใจให้ชื่นบาน
ให้สพสารศุภผลมงคลเอย

เหตุแห่งหายนะ

อบายมุขทุกอย่างช่องทางผิด
เช่นเสพติดสุราพาฉิบหาย
ต้องเสียทรัพย์ยับย่อยพลอยละลาย
ทะเลาะร้ายหมายมาดคาดชีวี

ย่อมก่อเกิดโรคาพยาธิ
ต้องตำหนิติเตียนเกษียณศรี
ไม่รู้อายขายหน้าประชาชี
ทอนอินทรีย์กำลังทั้งปัญญา

เที่ยวกลางคืนชื่นชมนิยมชั่ว
ไม่รักตัวลูกเมียเสียรักษา
ทรัพย์สมบัติพัสถานกาลเวลา
เป้าปัญหาสงสัยถูกใส่ความ

เป็นที่มาพาใจให้เดือดร้อน
ผลสะท้อนย้อนเตือนเหมือนเสี้ยนหนาม
พลอยนัวเนียเมียลูกถูกประณาม
อาจเคราะห์หามยามร้ายหลายกระทง

ชอบเที่ยวงานการเล่นเช่นรำร้อง
ในทำนองสาไถยให้ใหลหลง
มีที่ไหนไปที่นั่นฝันพะวง
เหมือนกำกงกำเกวียนหมุนเวียนวน

ไม่เสพติดคิดข้องรำร้องเล่น
ย่อมมองเห็นประโยชน์ไสตถิผล
เรื่องมายาสาไถยไม่หลงกล
ย่อมตั้งตนพ้นผ่านการบันเทิง

การพนันนั้นให้ใจจดจ่อ
เมื่อเป็นต่อก่อเวรเล่นยุ่งเหยิง
เสียดายแพ้แก้กลับทรัพย์ละเลิง
ยิ่งกว่าเพลิงเผาผลาญถ่านยังกอง

ขาดเชื่อถือชื่อด้อยถ้อยคำสิ้น
เพื่อนกลับหมิ่นมองตัวให้มัวหมอง
หญิงชายดีมีคุณหนุนครรลอง
ไม่หมายปองจองแห่งจะแต่งงาน

คบคนชั่วตัวต่ำนำแบบอย่าง
ชวนเข้าทางลางร้ายหลายสถาน
การพนันเจ้าชู้ไม่รู้กาล
มิตรสมานมึนเมาเหล้ากัญชา

ทั้งนักลวงของปลอมย้อมแมวขาย
อีกอุบายหลอกเขาเอาซึ่งหน้า
เป็นหัวไม้ไว้ชื่อกับขื่อคา
ล้วนทางมาหาทุกข์คุกตะราง

ลักษณะเกียจคร้านจะพาลท้วง
หนาวร้อนถ่วงเช้าเย็นเป็นขัดขวาง
หิวกระหายอิ่มนักมักหาทาง
แต่ละอย่างวางงานมารทำลาย

ผู้หวังความอยู่ดีมีความสุข
เว้นทางทุกข์ลุกลามความฉิบหาย
อบายมุขรุกรอนตายก่อนตาย
เว้นอบายมุขพ้นทุกข์ใจ

พาลกับปราชญ์

ผู้ใดโง่งมงายคลายสำนึก
กลับรู้สึกตัวได้ให้หรรษา
จะฉลาดปราชญ์เปรื่องเรืองปัญญา
เห็นคุณค่าพาตนให้พ้นพาล

โง่ทะนงลงดินหินชาติ
สำคัญตัวฉลาดมักอาจหาญ
คือโง่แท้แก้ยากจากสันดาน
เสมือนมารราญรอนคอยชอนไช

โง่ไม่เป็นเข็ญให้เป็นใหญ่ยาก
สำเหนียกจากรากแก้วแนวผู้ใหญ่
รู้เรารู้เขารู้ให้เข้าใจ
รู้จักใช้ปัญญาปรีชาเชาวน์

ใช้ปัญญารักษาตนย่อมพ้นโง่
ผู้อื่นโอ้อวดอ้างอย่าขวางเขา
เอาโง่ออกนอกรู้เป็นครูเรา
นักเลงเก่าเขาไม่หาญูราญสังคม

สูตรมงคลคาถาสุภาษิต
สอนเรื่องพาลบัณฑิตเป็นปฐม
พึงคบคนฉลาดปราชญ์นิยม
เป็นอุดมมงคลเกิดผลดี

จึงให้คบบัณฑิตมิตรประเสริฐ
จะก่อเกิดเป็นด้วยอำนวยศรี
ให้หลีกหลบคบพาลจะผลาญพลี
พลอยวิถีชีวิตหลงผิดทาง

คบคนใดย่อมเป็นเช่นคนนั้น
ความพัวพันฉันมิตรติดแบบอย่าง
เหมือนมะดันแช่อิ่มลิ้มรสจาง
เมื่อถูกพรางรสชาติย่อมอาจกลาย

ผู้ใดโง่ไม่หันต์สำคัญผิด
พึงพินิจคิดอ่านประมาณหมาย
จับขอบเขตเหตุผลและต้นปลาย
โง่มลายหายขาดฉลาดรู้

แผ่นดินธรรม

พระบรมราโชวาท ราษฎร์สนอง
มาร้อยกรองรองรับลำดับสาร
เรื่องคุณธรรมกรรมดีสี่ประการ
สมุฏฐานชีวิตได้คิดค้น

ข้อที่หนึ่ง พึงนิยามความสัตย์ซื่อ
โดยยึดถือกรรมดีทวีผล
เพื่อการครองชีวิตติดตามตน
ตั้งแต่ต้นจนปลายสืบสายใย

ข้อที่สอง ต้องข่มอารมณ์คิด
ที่หงุดหงิดปิดทางสว่างไสว
จิตสงบพบครรลองผุดผ่องใจ
สติได้สัมพันธ์กับปัญญา

ข้อที่สาม ความอดทนจนอดกลั้น
และมุ่งมั่นอดออมยอมฟันฝ่า
แม้ลำบากตรากตรำต้องนำพา
และสะสางปัญหาสารพัน

ข้อที่สี่ นี้ให้ใจจาคะ

เสียสละชำระจิตคิดสร้างสรรค์
ต้องแผ่เผื่อเจือจานประสานกัน
สมานฉันท์หรรษานำพาตัว

ตามนัยพระบรมราโชวาท
ยุคลบาทเหนือเกล้าเจ้าอยู่หัว
เศรษฐกิจพอเพียงเลี้ยงครอบครัว
โดยถ้วนทั่วประเทศถิ่น "แผ่นดินธรรม"

กลหครหาทีนํ มูลํ ขนติ ขนฺติโก

คนที่ใช้ขันติธรรมเป็นอาวุธ ย่อมสามารถตัดโคนราก
ของความฉิบหายทั้งหลาย มีการทะเลาะและครหานินทาเป็นต้น เสียได้

พระขันติ์แก้ว

ขันติธรรมบำเพ็ญเป็นอาวุธ
ตัดให้หลุดขุดรากจากพื้นฐาน
มีโทสะจริตติดสันดาน
ทะเลาะราญครหานินทากัน

ขันติธรรมกำหนดคอยปลดเปลื้อง
อารมณ์เรื่องเคืองโกรธโทษมหันต์
อาวุธธรรมล้ำค่าสารพัน
ใช้ป้องกันกั้นกลางระหว่างคน

ขันติธรรมอำนวยช่วยประสาน
ให้กิจการผ่านพบประสบผล
ได้สำเร็จเสร็จสมอารมณ์ตน
หายมืดมนยลเหตุเจตนา

ขันติธรรมนำถึงซึ่งสวรรค์
ถือให้มั่นขันแข็งอย่างแกร่งกล้า
เป็นธรรมะประเสริฐเกิดปัญญา
และดวงตาสว่างกระจ่างใจ

ขันติธรรมสำเร็จเห็นเหตุผล
ตั้งแต่ต้นปลายทางกระจ่างใส
ทั้งเห็นชัดสัจธรรมอันอำไพ
มรรคครรไลได้พบประสพทรง

ขันติธรรมนำหนุนทุนวิถี
จอมมุนีศรีศาสน์ราชสงฆ์
ทรงขันติ์แก้วแน่วแน่แด่พระองค์
รณรงค์ทรงขันติ์นิรันดร

ขันติธรรมชำระสมุจเฉท
ตัดกิเลสเกาะกลุ่มไฟสุมขอน
เป็นอาวุธขุดรากพรากนิวรณ์
ได้ขาดตอนถอนจิตปิดราคี

ขันติธรรมจำเดิมได้เสริมส่ง
พระจอมสงฆ์ทรงศีลชินศรี
บำเพ็ญเป็นอาวุธหลุดโลกีย์
จนถึงที่สุขศานต์นิพพานเอย

ปริศนาอุทาหรณ์

อุทาหรณ์สอนให้คิดปริศนา
คนทำนาคว้าข้าวไม่เปล่าเปลี่ยว
อย่าปล่อยข้าวเฉากอเพราะรอเคียว
พึงเก็บเกี่ยวเข้าฉางละวางงาน

ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ
ยกอุเทศขึ้นเปรียบเทียบสถาน
กับเรื่องราวชาวนามาพ้องพาน
สามประการสานก่อสืบต่อกัน

ระดับหนึ่ง พึงฝึกซึ่งศึกษา
การทำนาคว้าข้าวคราวสร้างสรรค์
ปริยัติศาสนาสถาบัน
เพื่อภูมิชั้นปัญญาดวงตานัยน์

ระดับสองถ่องแท้มองแลเหลียว
คอยเก็บเกี่ยวกอปรกิจเป็นนิสัย
ปฏิบัติศาสนารักษาใจ
ให้ผ่องใสได้คิดพินิจยล

ระดับสาม ข้ามหวงพ้นห่วงห้วง
ปฏิเวธเขตช่วงล่วงมรรคผล
เก็บเกี่ยวข้าวเข้าฉาง "วางกังวล"
นำพาตนพ้นทุกข์ "เป็นสุขแท้"

เฮ็ดนาบ่ได้เกี่ยวข้าวชาวอีสาน
คำไขขานเฉลยเพื่อเผยแผ่
ปลูกข้าวไว้ไม่เก็บเกี่ยว บ่เหลียวแล
ก็ได้แต่ข้าวฟางสร่างฝนปี

ศึกษาธรรมดำริปฏิบัติ
ย่อมถึงอรรถถึงธรรมนำวิถี
"ปัญญาเกิดเพราะประกอบ "รอบรู้ดี"
ตามคัมภีร์พระธรรมที่นำทาง

ปริยัติสัทธรรมคัมภีร์ศาสน์
เพียงกระจาดปิฎกเพื่อยกอ้าง
ขาดตบะปฏิบัติจัดระวาง
เหมือนนาฟางสร่างฝนยืนต้นตาย

สรีรยนต์

อันรถยนต์กลการงานประดิษฐ์
มาต่อติดคิดค้นเปรียบคนได้
คนเก้าท่อล้อสี่มีกายใจ
สร้างบุญไว้ได้ยลเห็นหนทาง

สรีรยนต์กลกายมาหมายเหมือน
เช่นล้อเลื่อนเคลื่อนที่ก็สี่อย่าง
คือยืนเดินนั่งนอนตอนระวาง
ตรงเยื้องย่างหยุดยนต์กลกายา

รถติดเครื่องเฟืองไฟเกิดไอพ่น
สรีรยนต์กลกิจปริศนา
เหมือนเกิดดับกลับต่อท่อชีวา
ปากจมูกหูตามาหนักเบา

ท่อรถยนต์กลไกฉันใดแท้
ตรงกระแสแพร่ผ่านทวารเก้า
ตัวถังรถหมดเหมือนเรือนร่างเรา
เป็นโครงเค้าเป้าหมายคือกายกล

ส่วนเครื่องจักรชักใยในเรือนรถ
ที่กำหนดบทบาทประสาธน์ผล
คือชีวิตจิตใจในตัวตน
บุญกุศลคนทำเป็นน้ำมัน

พึงหมั่นเติมไว้ต้องไม่พร่องถัง
เพื่อพลังระหว่างทางการสร้างสรรค์
เป็นกองทุนหนุนรถหมดทั้งคัน
เพื่อป้องกันปัญหาประดามี

ใช้สติติดตนเป็นคนขับ
ไว้สำหรับปรับรถจรดวิถี
มิให้ออกนอกทางได้อย่างดี
ทำหน้าที่ขี่ขับกำกับการ

ตามจุดหมายสายกลางทางถนน
สรีรยนต์คนขับปรับประสาน
อริยมรรคอักโขมในญาน
ทางนิพพานศานต์สุขพ้นทุกข์เอย

ทั่งแท่งใหญ่กลายเป็นเข็ม

อันว่าทั่งแท่งใหญ่มิใช่น้อย
ยากจะย่อยคอยฝนจนเป็นเข็ม
แต่ก็ยังสามารถอาจและเล็ม
ให้เป็นเล่มเล็กสมอารมณ์ตน

ด้วยฉันทะพอใจในแรกเริ่ม
วิริยะส่งเสริมประสาธน์ผล
เอาจิตตะตั้งใจใฝ่กังวล
วิมังสาหาค้นอย่าคลางแคลง

อันการงานแม้ยากลำบากยิ่ง
ถ้าทำจริงให้เหมาะเสาะแสวง
ไม่ย่อหย่อนอ่อนเปลี้ยกลัวเสียแรง
ทั่งทั้งแท่งแปรงเหล็กค่อยเล็กลง

อันคำว่าไม่ได้และไม่ไหว
ต้องตัดใจไม่คิดผิดประสงค์
แล้วตั้งหน้ากอปรเหตุเจตจำนง
ทั่งก็คงเป็นเข็มได้เล่มงาม

ดอกไม้ใกล้ทาง

เมื่อยามเช้าราวรุ่งอรุณสาง
จวนกระจ่างแสงสีสุรีย์ฉาย
หยาดน้ำค้างแห้งเหือดเผือดละลาย
เย็นพระพายพัดชื่นรื่นฤดี

มวลมาลีส่งกลิ่นประทินชื่น
หอมระรื่นขจายจรเกสรสี
ภุมรินได้กลิ่นก็ยินดี
บินร่อนรี่เข้าต้องประคองชม

จนไม้ดอกชอกช้ำระกำเหี่ยว
สีสันเซียวไม่ชื่นต้องขื่นขม
เมื่อสูญสิ้นกลิ่นหอมต้องตรอมตรม
ใครจะดมกลิ่นมาลีที่ซบเซา

สมใจแล้วภุมรินก็บินหนี
ทิ้งมาลีแหลกลอยให้หงอยเหงา
มาลีนั้นครั้นเทียบเปรียบหญิงเรา
อย่าใจเบาเช่นดอกไม้ที่ใกล้ทาง

พระปิดตาอานิสงส์

พระปิดตาภาวนาสองตาปิด
พลังจิตบริกรรมนำวิถี
มหาลาภเรืองโฉลกโชคทวี
พูนพิพัฒน์สวัสดีบ่มีภัย

คุณแคล้วคลาดคงกระพันป้องกันโทษ
ยังประโยชน์โภชน์ผลดลสมัย
ความประเทืองเรืองรองยังยองใย
เสน่ห์ในใบหน้ามหานิยม

ปิดตานอกภาวนาตาในเห็น
ดลประเด็นเส้นทางการสร้างสม
พระปิดตาติดตนชนชื่นชม
ลาภอุดมสมบูรณ์พูนโภคา

การบูชาพระปิดตาอานิสงส์
ยังดำรงคงมั่นให้หรรษา
เป็นพระเครื่องเรืองเดชทางเมตตา
และมหานิยมอย่างสมบูรณ์

สงกรานต์

สิบสามเมษายนมงคลมาส
วันประกาศสงกรานต์งานเฉลิม
ครั้งโบราณท่านหนุนเป็นทุนเดิม
ทั้งส่งเสริมเติมต่อก่อกันมา

ถือน้ำอบนบสรงองค์พระพุทธ์
สุวิสุทธิ์สูงส่งทรงเกศา
พร้อมคุณแม่แลพ่อก่อกายา
และปู่ย่าตายายหมายมงคล

อีกครูบาจารย์ประทานวิทย์
ผู้ประสิทธิ์พิทยาสถาผล
แม้ล่วงลับดับหายโดยวายชนม์
กอปรกุศลค้นคิดอุทิศไป

เชิญอัฐิบังสุกุลบุญดิลก
ปล่อยวิหคนกปลามหาสมัย
หอมน้ำอบพบกลิ่นประทินใจ
ต่างหลั่งไหลไปมาให้อาทร

ประเพณีที่มาปล่อยปลานั้น
เมืองเขื่อนขัณฑ์อักโขสโมสร
แห่ขบวนชวนกันร่วมสัญจร
ทั้งไทยมอญพร้อมหน้ามาประดัง

ก่อเจดีย์ที่หมายด้วยทรายเปียก
พึงสำเหนียกศึกษาเบื้องหน้าหลัง
ท่านให้ก่อต่อเนื่องเรืองพลัง
มิใช่พังทลายกลายเป็นดิน

มีบางแห่งแต่งสาวสกาวศรี
เป็นเทพีสงกรานต์สถานถิ่น
ตั้งขบวนชวนแห่แซ่ธานินทร์
ตามระบิลบ้านบางเป็นนางงาม

ทั้งอีสานด้านใต้ไปหาเหนือ
ต่างเอื้อเฟื้อประเพณีศรีสยาม
และภาคกลางประเทศทุกเขตคาม
ทั้งวัดวาอารามอร่ามเรือง

ต่างทำบุญสุนทานการกุศล
แว่วเสียงมนต์ยลสงฆ์ทรงผ้าเหลือง
พอถึงปีมีทั่วทุกหัวเมือง
คนนองเนืองแน่นวัดเหมือนนัดกัน

เล่นชุมนุมหนุ่มสาวของชาวบ้าน
ยามสงกรานต์ผ่านมาหน้าสังสรรค์
เชิญแม่ศรีสาวหงส์ล้อมวงกัน
ต่างมุ่งมั่นฝันใฝ่ด้วยใจจริง

ตามหย่อนย่านบ้านมอญเล่นซ่อนผ้า
ลูกสะบ้าเรียงรายทั้งชายหญิง
ต่างแออัดวัดดวงคอยช่วงชิง
ถือเป็นมิ่งขวัญปีมีชั่วคราว

อันการเล่นเช่นนี้มีมากหลาย
ตามที่หมายชุมนุมของหนุ่มสาว
ยังรวบรวมไม่ครบพบเรื่องราว
ซึ่งเป็นข่าวปัจจุบันผันลำพอง

บรรดาเหล่าเยาวชนคนของชาติ
ต่างนิราศสงกรานต์ดาลผยอง
บ้างจัดรถนำเที่ยวเลี้ยวลงคลอง
บางคันกองกลางทางอย่างปางตาย

ยามสงกรานต์ผ่านปีราศีเมษ
มักอาเพทเวทนาน่าใจหาย
เสียงฉิ่งฉับรับเหล้ากันเมามาย
ไม่รู้อายขายหน้าว่ากันนัว

ข้างถนนหนทางขว้างสาดน้ำ
ปนโคลนคร่ำลำลองร้องกันทั่ว
แม้ยวดยานผ่านมาก็น่ากลัว
เล่นกันมั่วทุกแห่งแหล่งคนพาล

ขอพวกเราชาวพุทธสุดประเสริฐ
ช่วยชูเชิดเทิดไทยให้ไพศาล
โดยรักษาจารีตอดีตกาล
แต่โบราณธารไว้เพื่อไทยเรา

พลเมืองเรืองศรีมีแบบแผน
ไปตามแปลนโบราณกาลก่อนเก่า
กลับกลบเกลื่อนเลือนลบต้องซบเซา
ไม่ตรงเป้าเค้าความเลยทรามลง

ต้องฟื้นฟูชูชาติศาสนา
บ้านกับวัดพัฒนาอานิสงส์
วัฒนธรรมไทยได้ดำรง
เพื่อเสริมส่งเยาวชนเป็นคนดี

ครั้งปู่ย่าตายายท่านหมายมุ่ง
เพื่อผดุงลูกหลานประสานศรี
ควรรักษาจารีตประเพณี
พอถึงปีบ้านวัดร่วมจัดแจง

โดยนำพาจารีตตามขีดขั้น
เป็นมิ่งขวัญมงคลทุกหนแห่ง
วัฒนธรรมแก้เป็นแม่แรง
คอยแทรกแซงแหล่งเหล่าเยาวชน

ทำดีได้ดี

๑.	โลกเรานี้	มีธรรม	ประจำอยู่
	คนไม่รู้	ก็ไม่รู้	อยู่ที่ไหน
	แต่คนรู้	เขาก็รู้	อยู่ที่ใด
	หาแว่นใจ	ส่องดู	จะรู้ดี
๒.	เมื่อเห็นธรรม	ธรรมจะไข	ให้เห็นโลก
	รู้สุขโศก	ทั้งมวล	ได้ถ้วนถี่
	คดีโลก	มีธรรม	นำคดี
	โลกจึงมี	ธรรมอยู่	คู่กันไป
๓.	โลกมีธรรม	ค้ำจุน	หนุนเช่นนี้
	แล้วทำดี	ไม่ได้ดี	มีที่ไหน
	เพราะทำดี	ต้องได้ดี	ทุกที่ไป
	เว้นแต่ไม่	เข้าใจ	ทำให้ดี
๔.	จะทำดี	ทำให้	ได้จังหวะ
	ถูกกาละ	และประเทศ	เขตวิถี
	ให้ต้องใจ	ต้องตา	ประชาชี
	คนยินดี	ติดต่อ	ด้วยพอใจ

๕. งานที่ดี มีคนปอง ต้องมีผล
สนองคน ผู้ทำ ตามวิสัย
เว้นแต่ทำ โดยเขลา ไม่เข้าใจ
จึงให้ดี ไม่ได้ เท่าที่ควร

๖. ยังเสียแรง เสียเวลา พร่าประโยชน์
เกิดเป็นโทษ ตำหนิซ้ำ ให้กำสรวล
เห็น “ทำดี ไม่ได้ดี” เท่าที่ควร
ที่จริงล้วน ตนเขลา เบาปัญญา

๗. ว่าทำดี ไม่ได้ดี นี้ผิดแน่
ที่ถูกแท้ ทำไม่ดี เหตุนี้หนา
งานนั้นดี แต่ทำพลาด ขาดวิชา
ควรจะว่า ตัวระยำ ทำไม่ดี

๘. เพราะทำดี ต้องรู้ดี มีวิชา
วิเคราะห์หา ควรไม่ควร ให้ถ้วนถี่
แล้วตั้งจิต คิดทำ ตามวิธี
มีมิตรดี ร่วมจิต ในกิจการ

๙. ด้วยงานดี ทำได้ดี มีอำนาจ
ย่อมสามารถ เชิดชู ขึ้นสู่ฐาน
ถึงถูกแกล้ง ปกปิด ด้วยจิตพาล
ไม่ช้านาน จะถูกเปิด ให้เลิศลอย

๑๐. เพราะชุมชน คนดี ก็มีมาก
ล้วนแต่อยาก ร่วมคนดี ไม่มีถอย
หางานดี มีค่า ไว้ท่าคอย
ถึงช้าหน่อย ก็ไม่ว่า หาคนดี

๑๑. ด้วยคนดี มิใช่ดี เพียงวิชา
มีจรรยา น่าชม พอสมศรี
มีศีลธรรม เป็นสมบัติ สวัสดี
เหมือนดังตี ตราประทับ รับรองคน

๑๒. ส่วนคนดี เพียงวิชา นั้นหาง่าย
มีใจร้าย มุทะลุ อกุศล
ทำสิ่งใด ก็ทำไป ตามใจตน
ทำให้คน ใหญ่น้อย พลอยรำคาญ

๑๓. คนพรรณนี้ แล้วที่ไหน จะได้ดี
ใครจะมี น้ำจิต คิดสงสาร
น่าจะมี แต่ให้ ไล่จากจาน
สันดานพาล มีวิชา พาจัญไร

๑๔. ทำนองนี้ มีวิชา พาโอหัง
หาช่องตั้ง ตีคารม ข่มผู้ใหญ่
ทำนอกรีต คิดเห็น ไม่เป็นไร
มีนิสัย ดันทุรัง อหังการ

๑๕. คนพรรณนี้ เข้าที่ไหน ก็วายวุ่น
ไม่เป็นคุณ เป็นภัย หลายสถาน
เลยทำดี ไม่งอกงาม ตามสันดาน
เอาแต่งาน พึ่งเขา ไม่เอาใคร

๑๖. ทอดร่างเรา ลงให้เขา ประคองช่วย
เกาะเขาก้าว จนเราม้วย ดีไฉน
เกิดเป็นคน ไม่ตั้งตน คนไยไพ
ชีวิตไร้ คุณค่า ราคาคน

๑๗.	ค่าของคน	คือคุณ	ช่วยจุนค้ำ
	ค่าคนล้ำ	โดยคุณ	หนุนทุกหน
	ถ้าไร้คุณ	ก็ไร้ค่า	ราคาคน
	เมื่อคุณล้น	ค่าก็ล้ำ	ตามกันมา
๑๘.	คุณค่านี้	มีกำหนด	บทบัญญัติ
	คือ สมบัติ	คนดี	มีคุณค่า
	หนึ่ง การงาน	สอง ธรรม	สาม วิชา
	สี่ จรรยา	มารยาท	ปราศมลทิน
๑๙.	นี้คือคุณ	หนุนคนดี	ให้มีค่า
	ใช่พงศ์พรรณ	ชันษา	หรือทรัพย์สิน
	ทั่วพิภพ	จบแคว้น	ในแดนดิน
	ทุกคนยิน	สรรเสริญ	จำเริญใจ
๒๐.	จงตั้งตน	ตั้งใจ	ใหม่อีกหน
	ให้ชุมชน	ญาติมิตร	จิตรักใคร่
	เห็นทำดี	ได้ดี	ต้องดีใจ
	แล้วอยู่ไหน	จะเป็นสุข	ไม่ทุกข์เอยฯ

เวลาใด	ทำใจ	ให้ผ่องแผ้ว
เหมือนได้แก้ว	มีค่า	เป็นราศี
เวลาใด	ทำใจ	ให้ราคี
เหมือนมณี	แตกหมด	ลดราคา

เมื่อน้ำท้น	ท่วมมา	ปลากินมด
พอน้ำลด	มดอาจ	กินมัจฉา
เล็กหรือใหญ่	ไม่สำคัญ	เท่าปัญญา
หากศึกษา	จะรู้ทัน	กันทุกคน

เมื่อมั่งมี	มากมาย	มิตรหมายมอง
เมื่อหม่นหมอง	มิตรมอง	เหมือนหมูหมา
เมื่อไม่มี	หมดมิตร	มุ่งมองมา
เมื่อม้วยมรณ์	หมูหมา	ไม่มามอง